

בִּינָן חֲדָרָאֵי שְׁהוּא שְׁחֹר, כְּלוּמַר, בִּאשֶׁה שְׁחֹרָה או לְבָנָה. בְּמִסְבָּ
 וּמִיטָה שְׁמֻסּוּבִים עֲלֶיהָ בִּשְׁעַת אֲכִילָהּ רָחַב, אוּ בְּמִסְבָּ קֶצֶר,
 כְּלוּמַר, בִּאשֶׁה שְׁמִינָה או כְּחוּשָׁה. בְּחֶבֶר מִזֵּב אוּ בְּחֶבֶר רַע, כְּלוּמַר,
 בִּאשֶׁה טוֹבַת מְרָאָה או לֹא. אֲמַר רַב חֲסִדָּא, וְכֹלֵן – וּבְכָל הַשְּׁאֵלוֹת
 הָאֵל, כּוֹנְנָתָם הִיתָה לְזִנּוּת.

הַגְמָרָא מְבִיאָה מֵאִמֶּר בְּמַעֲלַת יְרוּשָׁלַיִם קוּדֵם הַחֹרֶב: אֲמַר רַחֲבִי
 אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, עֲצֵי הַסֵּקָה שְׁבִירֵי־שָׁלִים, שֶׁל קִנְיָמוֹן הָיוּ, וּבִשְׁעָה
 שֶׁהָיוּ מְסִיקִין מִהֶן אֶת הַתְּנוּרָה, הָיָה רִיתֵן נִדְרָף בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
 וּמִשְׁחָרְבָהּ יְרוּשָׁלַיִם נִגְזְזוּ, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר מַעֲצִים אֵלּוּ אֶלָּא חֲתִיכָה
 קִטְנָה בְּשַׁעֲרָהּ, וּמִשְׁתַּכַּח בְּגִזְיָא דְּצִימְצִמָא מְלֻכְתָּא – וְהָיָה נִמְצָאָתָא
 בְּאוֹצְרוֹתֶיהָ שֶׁל צִמְצָמָאֵי הַמַּלְכָּה.

משנה

מִשְׁתַּנּוּ דְּנָה אוֹדוֹת סוּגֵי חֲפְצִים אִם יֵשׁ בָּהֶם אִיסוּר הוֹצָאָה לְרִשּׁוֹת
 הָרִבִּים: לֹא יֵצֵא הָאִישׁ לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים לֹא בְּסִיף – חֶרֶב, וְלֹא בְּקֶשֶׁת,
 וְלֹא בְּתַרְסִים – מִגֵּן, וְלֹא בְּאֵלָהּ, וְלֹא בְּרוֹמַח וְצִוּר א – ב.ו. וְאִם יֵצֵא
 בְּאֶחָד מֵהֶם חָיִיב חֲטָאת מִשּׁוֹם אִיסוּר הוֹצָאָה לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים. רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, תְּכַשִּׁימִין הֵן לֹא – כְּלִי הַמַּלְחָמָה נִחְשָׁבִים כְּתַכְשִׁיט.
 לְגַבּוֹר הַחֲגוּר בָּהֶם, וְאִינוּ חָיִיב עֲלֵיהֶם, וְכֵדִין כָּל הוֹצָאָה בְּתַכְשִׁיט.
 וּמִקְדָּמִים אוֹמְרִים, אֵינָן אֵלָּא לְגִנָּא, שְׁנֵאֲמַר (שְׁעִיָּה ב ד) 'וּבְתַרְסֵי
 חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים – כְּלִי חַיִּירוֹן' וְחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמוֹרֶת, וְלֹא יֵשֵׁא
 גִּיזָא אֶל גִּיזָא חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה, דְּהֵינּוּ שְׁלַעֲתִיד לְבֹא
 יִכְתְּשׁוּ אֶת כְּלֵי הַמַּלְחָמָה כְּדִי לַעֲשׂוֹת מִדָּה כְּלִי עֲבוּדָה אֲדָמָה, כִּיּוֹן
 שְׁבוּמָן הָהוּא לֹא יִתְקִימוּ יוֹתֵר מִלְחָמוֹת וְלֹא יִצְטַרְכוּ לַלְמוּד טַכְסִיסִי
 מִלְחָמָה. וְאִם כְּלִי הַמַּלְחָמָה תַּכְשִׁיטִים הֵם, אֵין סִיבָה שִׁדְּיָו בְּטִלִּים
 לַעֲתִיד, אֲלֹא בּוּדָאֵי שְׂאִינָם חֲשׁוּבִים תַּכְשִׁיט, וְהוֹצָאָה בָּהֶם חָיִיב
 חֲטָאת.

מִמְשִׁיכָה הַמִּשְׁנָה: בִּירִית – צִמִּיד שְׁעוֹנֶת הָאִשָּׁה בְּרַגְלָהּ מַעַל לְבִתָּי
 שׁוּקִיָּה (גְּרַבִּיִּים) כְּדִי לְהִדָּקֵם שְׁלֹא יַפְלוּ וְיִתְגַּלּוּ שׁוּקִיָּה, מְהֻלָּה – אֵינָהּ
 מִקְבֵּלַת טוּמְאָה, וְיוֹצֵאִין בָּהּ בְּשִׁבְתָּ לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים, וְאֵין חוּשָׁשִׁים
 שְׂמָא תִסְרִינָה לְהִרְאוֹתָהּ לְחִבְרָתָהּ וְתַעֲבִירֶנָּה אַרְבַּע אֲמוֹת בְּרִשּׁוֹת
 הָרִבִּים, שְׁהָיָה עֲלוּלָה לְגַלוֹת שׁוּקָה בְּכָר וּבּוּדָאֵי לֹא תַעֲשֶׂה כֵן. דִּין
 נּוֹסָף, בְּכָלִים, טְמֵאִים – רְאוּיִים לְקַבֵּל טוּמְאָה, וְאֵין יוֹצֵאִין בָּהֶן
 בְּשִׁבְתָּ.

גמרא

אֶחָד מְכַלֵּי הַמַּלְחָמָה שִׁמְנָתָה מִשְׁתַּנּוּ הוּא 'אֵלָה'. הַגְמָרָא מְבַרֶּרֶת
 מִדּוּ כְּלִי זֶה: מֵאִי בְּאֵלָה – מִדּוּ 'אֵלָה', קוּלְפָא – מִקָּל שֶׁל בְּרוֹל
 שְׂרָאשׁוּ עֹגֵל כְּכֹדוֹר, הָעֲשׂוֹי לְהַכּוֹת בּוּ.

שִׁנּוּ בַּמִּשְׁנָה: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר תְּכַשִּׁימִין הֵן לֹא, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים
 אֵינָם אֲלֹא לְגִנָּא, שְׁנֵאֲמַר וּכְתוּבוֹת חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים וְחֲנִיתוֹתֵיהֶם
 לְמוֹמְרוֹת. הַגְמָרָא מְבִיאָה בְּרִייתָא הַמְבָּאֶרֶת תְּשׁוּבַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
 לְחֻכְמִים: תִּנָּא, אֲמַרְוּ לוֹ חֻכְמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְכִי מֵאֲחֵר
 דְּתַכְשִׁימִין הֵן לֹא מִפְּנֵי מָה הֵן בְּטָלִין לְיָמוֹת הַמְּשִׁיטָה, הָרִי אֲפִשֵּׁר
 שִׁישְׁמֻשׁוּ לְתַכְשִׁיט. אֲמַר לָהֶן, לְפִי שְׂאִינָן צְרִיכִין בּוּמָן הָהוּא,
 שְׁנֵאֲמַר לְגַבִּי אוֹתָהּ תְּקוּפָה 'לֹא יֵשֵׁא גִיזָא אֶל גִּיזָא חֶרֶב'. שְׁוֹאֵלֶת
 הַגְמָרָא: עֵדִין לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְמָה הֵם בְּטִלִּים, וְתַחֲוִי לְגִזְיָא בְּעֻלְמָא –
 שִׁישְׁמֻשׁוּ כְּלִי מִלְחָמָה אֵלּוּ לְגִזְיָא בְּלַבָּד. מְשִׁיבָה הַגְמָרָא: אֲמַר אֲבִי,
 מִידִּי דִּהּוּהּ אֲשֶׁרְנָא בְּטִיתְרָא – דְּבַר זֶה דּוּמָה לְנֵר בְּצַהֲרִים, שְׁמַתוֹן
 שְׂאִין צְרִיכִים לוֹ אֵינוּ נָאָה, וְרַק בְּלִילָה שְׁצִרִיכִים לְאוּרוֹ נָאָה הוּא. כֵּן
 גַּם כְּלִי מִלְחָמָה, בּוּמָן הוּזָה שְׁהוּא עַת מִלְחָמָה וְצִרִיךְ לָהֶם, תַּכְשִׁיטִים
 הֵם לוֹ (אֵין כְּשִׁנּוּשָׁאִם שְׁלֹא לְצוּרֵךְ מִלְחָמָה), אֶךְ לַעֲתִיד לְבֹא לֹא יִהְיֶה
 לָהֶם מִשְׁמַעוֹת, וְשׁוּב לֹא יִשְׁמְרוּ אֲפִילוּ לְגִזְיָא.

בְּרִייתָא נִתְבָּאָר שְׁנּוּבָאָה זֹו שִׁיטְטֵל וְהַמַּלְחָמָה נִתְבָּאָר לְיָמוֹת
 הַמְּשִׁיטָה. מְבִיאָה הַגְמָרָא שְׁעִינָן זֶה שְׁנִי בְּמַחְלוּקָתָא אֲמוּרָאִים: וּפְלִיגָא
 דְּשְׁמוּאֵל – וּבְרִייתָא זֹו חוֹלֶקֶת עַל שְׁמוּאֵל, דְּאֲמַר שְׁמוּאֵל, אֵין הַבֵּד
 בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לְיָמוֹת הַמְּשִׁיטָה, אֵלָּא שִׁיעָבוֹד גְּלִיּוֹת בְּלָבָד, כְּלוּמַר,

בִּימֹות הַמְּשִׁיטָה לֹא יִהְיֶה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁוֹעֲבָדִים תַּחַת עוֹל הַגּוֹיִים, אֶךְ
 לֹא יִבְטֵל שׁוּם דְּבַר מִמִּנְהֻגָּה שֶׁל עוֹלָם. וּמִנֵּין הַהוֹכָחָה לְכַךְ, שְׁהָרִי
 נִשְׁמַע (דְּבָרִים טו יא) 'כִּי לֹא יִחְדַּל אֲבִיּוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ', וּמִשְׁמַע
 שֶׁלְעוֹלָם יִהְיֶה עֲנִיּוֹת וְעֲשִׁירוֹת, וּמִצֵּד שְׁנֵי נִאֲמָר בְּדִבְרֵי הַנְּבִיאִים עַל
 הַעֲתִיד לְבֹא 'וְלֹא יִהְיֶה כְּנַעֲנִי – עֲנִי' (זְכַרְיָה יד כא), דְּהֵינּוּ שְׁלֹא
 יִהְיֶה בּוּמָן הָהוּא עֲנִיּוֹת, וְהִיאֶךְ אֲפִשֵּׁר לִישֵׁב סְתִירָה זֹו, אֲלֹא בְּהִכְרַח
 לוּמַר, שְׁדִבְרֵי הַנְּבִיא 'וְלֹא יִהְיֶה כְּנַעֲנִי עוֹד' אֵינָם מוֹסְבִים עַל יָמוֹת
 הַמְּשִׁיטָה שֶׁהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְשֶׁכֵּן יָמִים אֵלּוּ הֵם בְּכָלִל מִה שְׁנֵאֲמַר 'לֹא
 יִחְדַּל אֲבִיּוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ', אֲלֹא עַל עוֹלָם הַבָּא וְזִמְן תַּחֲתִית הַמְּתִים.
 וְלְדִבְרֵיו, אֵף הַפְּסוּק 'וְכָתוּבוֹת חֲרָבוֹתָם' וְגו', נִאֲמַר לְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא
 לְיָמוֹת הַמְּשִׁיטָה וְהוּזָה שְׁלֹא כְּדִבְרֵי הַבְּרִייתָא. וּבְרִייתָא זֹו מְסִייעָה לִּיהָ
 לְרַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבָא. דְּאֲמַר רַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבָא, כָּל הַנְּבִיאִים לֹא
 נִתְבָּאָרוּ דְּבָרֵי הַנְּחֻמוֹת אֵלָּא לְיָמוֹת הַמְּשִׁיטָה, אֲבָל מִה שִׁיעֲשֶׂה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם הַבָּא לְצַדִּיקִים, עֵין לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים
 וְזִלְתָּד' (שְׁעִיָּה סד א) – אֲפִילוּ עֵין שֶׁל נְבִיאִים לֹא שְׁלֹטָה לְרֹאוֹתָם וְזוֹלָת
 עֵינוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הַגְמָרָא מְבִיאָה נּוֹסָח אַחֵר בְּרִייתָא הַמְבָּאֶרֶת אֶת מַחְלוּקַת רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר וְחֻכְמִים: וְאִיכָא דְּאֲמַר, אֲמַרְוּ לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְכִי מֵאֲחֵר
 דְּתַכְשִׁימִין הֵן לֹא מִפְּנֵי מָה הֵן בְּטָלִין לְיָמוֹת הַמְּשִׁיטָה, אֲמַר לָהֶן אֵף
 לְיָמוֹת הַמְּשִׁיטָה אֵינָן בְּטָלִין אֲלֹא לְעוֹלָם הַבָּא. וְלִפִּי לִשּׁוֹן זֹו, דַּעַת רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר וְשֵׁאֵף לְיָמוֹת הַמְּשִׁיטָה אֵינָם בְּטִלִּים הֵינּוּ דְּשְׁמוּאֵל, וּפְלִיגָא
 – וְחֻלּוּקָה עַל שִׁיטְתוֹ דְּרַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבָא.

הַגְמָרָא מְבָאֶרֶת טַעְמוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַסּוֹבֵר 'תַּכְשִׁיטִין הֵן לֹא': אֲמַר
 לִיהָ אֲבִי לְרַב דִּימִי, וְאֲמַרְי לָהּ – יֵשׁ אוֹמְרִים שְׂאֲמַר זֹאת לְרַב אֲוִיָּא,
 וְאֲמַרְי לָהּ שְׂרַב יוֹסֵף אֲמַר לְרַב דִּימִי, וְאֲמַרְי לָהּ שְׂרַב יוֹסֵף אֲמַר
 לְרַב אֲוִיָּא, וְאֲמַרְי לָהּ שְׂאֲבִי אֲמַר לְרַב יוֹסֵף, מֵאִי טַעְמָא – מִדּוּ
 טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאֲמַר תְּכַשִּׁימִין הֵן לֹא, דְּכַתִּיב (תְּהִלִּים מו ד)
 'הַגּוֹר חֶרֶבָּךְ עַל יָדְךָ גִּבּוֹר הוֹרֵף וְהַרְדֵּף', הָרִי מְבּוּאָר שְׁחִגִּירַת חֶרֶב
 גִּיזָא הוּא לְגִיבוֹר. מִקְשָׁה הַגְמָרָא: אֲמַר לִיהָ רַב בְּהֵנָּה לְמַר בְּרִיָּה דְּרַב
 הוֹנָא, הָאִי בְּדִבְרֵי תוֹרָה בְּתִיב – הָרִי פְּסוּק זֶה נִאֲמַר לְגַבִּי שִׁינּוּן דְּבָרֵי
 תוֹרָה, וְכוּנְתָהּ הַכְּתוּב הִיא שִׁיחָא אֲדָם וְזִיר לְחוּרָה הִיטָב עַל מִשְׁתַּנּוּ
 שִׁיזְכֻּרָנָה הִיטָב, וְתוֹהִיָּה מוֹמַנְתָּ לוֹ לְהַבִּיא רִאיוֹה לְדִבְרֵיו וּלְנַצַּח
 בְּמַלְחָמָתָה שֶׁל תוֹרָה, כְּמוֹ גְּבוּר הַחֲגוּר בְּחֶרֶב, וְהוּזָה 'הוֹדוּ וְהִדְרִי',
 וְהִיאֶךְ מְבִיאִים רִאיוֹה מִכָּאֵן שְׁכִלִי מִלְחָמָה תַּכְשִׁיטִים הֵם. מְשִׁיבָה
 הַגְמָרָא: אֲמַר לִיהָ מִר בְּרִיָּה דְּרַב הוֹנָא לְרַב כְּהֵנָּה, אֵף עַל פִּי
 שְׁדוּרִשִׁים אֶת הַפְּסוּק לְגַבִּי דְּבָרֵי תוֹרָה, מִכָּל מָקוֹם אֵין מִקְרָא יוֹצֵא
 מִידִּי פְּשׁוּטָא, כְּלוּמַר, עֲצֵם זֶה שְׁהַמְשִׁיל זֹאת הַפְּסוּק לְגְבוּר הַחֲגוּר
 בְּחֶרֶב שְׁהוּא הוֹדוּ וְהִדְרִי, מוֹכִיב שְׁחִגִּירַת חֶרֶב תַּכְשִׁיט הוּא. שְׂאֵם לֹא
 כֵּן, אֵין מָקוֹם לְמַשֵּׁל.

הַגְמָרָא מְבִיאָה אֶת דְּבָרֵי רַב כְּהֵנָּה עַל תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל מִר בְּרִיָּה דְּרַב
 הוֹנָא: אֲמַר רַב כְּהֵנָּה, כִּד הוּיָנָא בְּרַ תִּמְנִי סְרִי שְׁנִין – כִּשְׁהִייתִי בֵּן
 שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְהָיָה מְלִינָא לִיהָ לְבִלְוִיָּה שֵׁ"ם – וְכִבֵּר
 לְמַדְתָּי אֶת כָּל הַשֵּׁם, וְלֹא הָיָה יָדְעָנָא – לֹא הִייתִי יוֹדַע דְּאֵין מִקְרָא
 יוֹצֵא מִידִּי פְּשׁוּטָא, עַד הִשְׁתָּא – עַד עַכְשִׁיו. מְבָאֶרֶת הַגְמָרָא: מֵאִי
 קָא מְשַׁמַּע לָן – מִה בֹא רַב כְּהֵנָּה לְהַשְׁמִיעֵנוּ כּוּזָה, דְּלִינְמַר אֵינִישׁ –
 קוּדֵם יִלְמַד אֲדָם מִרְבּוֹ הִרְבָּה מִשְׁנִיּוֹת וּבְרִייתוֹת, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ מִבֵּין
 טַעְמָם, וְהָדָר לִיכְסֵר – וְאַחֲרַי כֵּךְ יַחֲפֹשׂ אַחֵר סְבִרְתָּם לְעַמּוּד עַל
 בּוּרִיִּים. שְׁהָיָה רַב כְּהֵנָּה נִתְקַשֶּׁה בְּטַעְמָא שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַד עַתָּה,
 וְתַלְמוּדוֹ כְּבַר הִיָּה בִידּוֹ מְכַשְׁהִי בֵּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.

הַגְמָרָא מְמַשִּׁיכָה דְּבִדְרֵי אֲגִדָּה בְּמַעֲלַת הַלּוּמִדִּים תוֹרָה בְּחִבְרָאוֹת,
 וְנוֹתַנָּה סִימָן לְזִכְרוֹן הַמֵּאֲמָרִים: סִימָן וְרוֹת.
 אֲמַר רַבִּי יְרֵמְיָה אֲמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֻכְמִים הִתְחַדְּדִין
 זֶה לָזֶה בְּחֻלְקָה, שְׁשׁוּאֵלִים וּמְשִׁיבִים אוּ אֵת זֶה לֹא עַל מִנַּת לְקַפֵּחַ
 אֲלֹא כְּדִי לְהַתְחַדֵּד, הִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַלִּיחַ לָהֶם – מְבִיאֵם לִידִי
 הַצִּלְחָה בְּתוֹרָה וּמַגִּיעִים לְתַכְלִית הַחַיִּים הַנִּצְחִיִּים, שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים מו)
 ה' 'וְהַרְדֵּף צִלְח', אֵל תִּקְרִי 'וְהַרְדֵּף' אֵלָּא 'וְהַרְדֵּף', וְהֵינּוּ שְׁאֵלוֹ
 הַמְּחַדְּדִים זֶה לָזֶה מְצַלִּיחִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא שְׁעוֹלִין לְגְדוּלָה, שְׁנֵאֲמַר

בהמשך הפסוק **צֶלַח רַכֵּב** והרכיבה מרמזת על גדולה. יבול
 שאפילו בלומדים שלא לשמה כר, כלומר, שאפילו במחדדים עצמם
 בפלפול של הבל, לא כדי להגיע אל האמת, תלמוד לומר בהמשך
 הפסוק, **עַל דָּבָר אִמְתָּ**, ללמדנו שמעלה זו נאמרה רק כאשר
 הפלפול והחיידוד יהיה כדי לבא על אמיתות התורה. יבול אפילו אם
 הגים דעתו – התגאה בלימודו ומכוון לקפח את חבריו, תלמוד לומר
 בהמשך הפסוק **וְעֵנְיָה צִדֵּק**, שרק הלומד בדרך ענוה נכחת עם
 חבריו וזכה לזה. ואם עושים בן לשם שמים, זוכין לתורה שניתנה
 במימן, שנאמר בהמשך הפסוק **וְתוֹרַת נִזְרָאוֹת יִמְיָהּ**, כלומר,
 התורה שניתנה בימין תורה אותך ותלמודך דברים נוראים. רב נחמן
 בר יצחק אמר, זוכין לדברים שנאמרו בימינה של תורה, ואמר
 רבא בר רב שילא, ואמרי לה – ויש אומרים אמר רב יוסף בר
 חמא אמר רב שישא, מאי דכתיב – מזה שמעו את הכתוב (משלי א טו)
 אורף ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, הרי אי אפשר לפרש
 כפשוטו שבימינה יש רק אורך ימים ולא עושר וכבוד, כיון שיש
 להקשות אלא בימינה אורף ימים איבא עושר וכבוד ליבא – וכי
 בימינה יש רק אורך ימים ולא עושר וכבוד, הרי כיון שיש בה אורך
 ימים כל שכן שיש בה עושר וכבוד, אלא כך הוא פירושו, למימיני
 פה, כלומר לאלו החוקרים ומדקדקים אחר טעמי התורה להבינם על
 בוריים, כאדם המשתמש ביד ימין שהיא עיקר, אורף ימים איבא
 – ויש וכל שכן עושר וכבוד. אבל למשמאלים פה שאין יגיעים בה
 כל צרכם, וכמו המשתמש ביד שמאל שאין מלאכתו מלאכה ברורה,
 עושר וכבוד איבא, אורף ימים ליבא.
 דרשה נוספת בענין לימוד התורה: אמר רבי ירמיה אמר רבי שמעון
 בן לקיש, שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה – הנושאים
 ונותנים בה נכחת כדי שילמדו זה מזה, הקדוש ברוך הוא מקשיב
 להם, שנאמר (מלאכי א טו) **אֲזַנְדְּבִרוּ יִרְאֵי ה'** וגו' ויקשב ה' וישמע
 ויכתב ספר וזכרון לפניו ליראי יהוה ולחשבי שמו, ואין דיבור אלא
 נחת, שנאמר (תהילים מז) **יְדַבֵּר עַמִּים תַּחְתִּינוּ**, ופירוש ידבר הוא
 ישפיל, ויש לדרוש דברי הכתוב כאן **אֲזַנְדְּבִרוּ יִרְאֵי ה'**, שמוסב על
 תלמידי חכמים המדברים בשפלות ונחת.
 הגמרא דורשת את המשך הפסוק שנדרש לעיל: מאי ו'לחשבי
 שמו', אמר רבי אמי, אפילו חישב אדם לעשות מצוה וגאנם ולא
 עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה.
 דרשה נוספת בענין עשיית מצוה: אמר רב חנינא בר אדי, כל
 העושה מצוה במאמרה, דהיינו שעושה המצוה כתקנה לכל פרטיה
 ודקדוקיה בלא שום חסרון, אין מבשרין אותו בשורות רעות,
 שנאמר (קהלת ח ח) **שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע**. אמר רבי אסי,

ואיתימא – ויש אומרים שאמר זאת רבי חנינא, אפילו הקדוש ברוך
 הוא נוזר גזירה, הוא – העושה מצוה כמאמרה) מכמלה, שנאמר
 קודם לכן (שם ח ד) **בְּאִשֶּׁר דָּבָר מִלֶּךְ שְׁלֹמֹן וְיִי אֱמָר לוֹ מִה תַּעֲשֶׂה**
 וסמך ליה – וסמוך לכתוב זה נאמר **שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע**,
 כלומר ששומר מצות אכן יוכל לומר לו מה תעשה.
 דרשה נוספת בענין לימוד התורה: אמר רבי אבא אמר רבי שמעון
 בן לקיש, שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה, כלומר,
 שמתלמדים זה את זה ומבינים זה מזה, הקדוש ברוך הוא שומע
 לקולן, שנאמר (שיר השירים ח יג) **הִיוֹשָׁבֶת בְּגִנִּים חֲבֵרִים מְקֻשָּׁבִים**,
 לקולך השמיעני – היושבת בגנים היינו היושבים בבתי מדרשות,
 אם הם חברים מקשיבים זה לזה, אומר להם הקדוש ברוך הוא
 לקולך השמיעני, השמיעוני קולכם ואענה לכם. ואם אין עושים בן
 – אין מקשיבים זה לזה, וזרמין לשכניה שמסתלקת ממשאל,
 שנאמר בהמשך (שם ה ד) **בְּרַח יוֹדֵי – כִּינִי לִשְׂכִנְתִּי וְדַמְיוּ** וגו'.
 דרשה נוספת בענין זה: אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש,
 שני תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה, כלומר, מתאספים
 יחד ללמוד ולסייע זה את זה בהבנת הלימוד כיון שאין להם רב
 שילמדם, הקדוש ברוך הוא אוהבן, שנאמר (שם ב ד) **וְדַלְוּ, עָלֵי**
 אהבה. אמר רבא, והוא ידעני צורתא דשמעתא – דבר זה הוא
 רק באופן שיועדים צורת השמועה, כלומר שלמדו קצת שורש הדבר
 מרובם, והוא דלית להו רבה במתא למינמר מיניה – ורק באופן
 שאין להם רב בעיר ללמוד ממנו.
 הגמרא מביאה מאמרים נוספים בדברי אגדה שאמר רבי אבא בשם
 ריש לקיש: (אמר רבי) **[ואמר רבי] אבא אמר רבי שמעון בן לקיש,**
 גדול המלוה יותר מן העושה צדקה, לפי שאין העני בוש בדבר,
 ומטיל פנים – אם נותן לעני מעות לסחור בהם ויתחלקו שניהם
 בריוח ובהפסד, גדול יותר מבולן, לפי שבאופן לא יכול העני
 להשתכר מבעות כדי פרנסתו ואף להחזיר לו את הלוואתו.
 (אמר רבי) **[ואמר רבי] אבא אמר רבי שמעון בן לקיש, אם**
 תלמיד חכם נוקם ונוסר בנחש הוא, הגריהו על מתניו, כלומר
 הדבק בו, שסופר ליהנות מתלמודו, אם עם הארץ הוא ואפילו
 חסיד, אל תדור בשכונתו, כיון שאינו יודע בדקדוקי מצות ואין
 חסידותו שלמה, וסופר ללמוד ממנו.
 אמר רב כהנא אמר רבי שמעון בן לקיש, ואמרי לה – ויש אומרים
 אמר רב אסי אמר (ריש לקיש) **[רבי שמעון בן לקיש], ואמרי לה**
 אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש, כל המגדל בלב רע
 בתוך ביתו, מונע חסד מתוך ביתו, מפני שאינו מניח את העניים
 לבא לפתחו, שנאמר (איוב יד) **לָמָּס**

שבת דף סג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קלה

אמר ליה רב הונא לרבין, דברין אינם נכונים, אלא אלו ואלו
בשפתם – בין בירית בין כבלים מונחים בשתי הרגלים, אלא שכאשר
נוטלים שתי ביריות ומטילין שלשלת ביניהן, נשתנה שמם ונעשו
'בבלים'.

מקשה הגמרא: ושלשלת שבו משויא ליה מנא – וכי השלשלת
שמונחים בבירית עושאתו לכלי שמשום כך תקבל טומאה וכמבואר
במשנתנו 'כבלים טמאים', הרי אף עם השלשלת, עדיין אין זה כלי
המשמש את האדם ואף לא תכשיט לאדם, ובאופן זה אין כלי מקבל
טומאה.

הגמרא מנסה לתרץ: ובי תימא – ואם תרצה לומר שכיון
שהשלשלת משמעת קול בהליכת האשה הרי היא מקבלת טומאה,
וכרפי שמואל בר נחמני, דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי
יוחנן, מניין למשמיע קול ככלי מתכות שהוא טמא – מנין שכלי
מתכות העשוי להשמיע קול, כגון פעמון התלוי בצוואר הבהמה,
שמקבל טומאה, שנאמר (במדבר לא כז) בענין הכלים ששבו ישראל
במלחמת מדין 'כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהרו, אף כמי
נדה יתחטא' – כל כלי שדרך תשמישו הוא באש, כגון שמבשלים בו
או שצולים בו, צריך להגעילו באש כדי להפליט ממנו איסורי
מאכלים שנבלעו בו, וצריך גם לטהרו מטומאתו. ומתבת 'דבר'
המיותר יש לדרוש שאפילו כלי העשוי לדיבור במשמיע, כלומר
שאף כלי העשוי להשמיע קול בלבד, צריך לטהרו מטומאתו כיוון
שהוא מקבל טומאה, והוא הדין בכבלים שמקבלים טומאה מחמת
שמשמיעים קול.

דוחה הגמרא: הרי אין הכבלים שוים לפעמון, דבשלמא התם – שם
בפעמון מובן הדבר מה שמקבל טומאה, משום דקא בעו לה לכולא
– האדם צריך לקול הפעמון לדעת היכן בהמתו עומדת, וקעביד
מעשה – ובכך הכלי עושה מעשה המשמש את האדם ולכן מקבל
טומאה, אבל הקא – כאן בשלשלת מאי מעשה קעביד – איזה
תשמיש אדם היא עושה, הלא אינה משמשת אלא את הבירית.

מתרצת הגמרא: הקא נמי קא עביד מעשה – גם כאן עושה
השלשלת מעשה המשמש את האדם, דאמר רב רב הנה אמר
רבי יוחנן, משפחה אחת היתה בירושלים, שהיו פסיעותיהן נסות
– גדולות ורחבות, ומחמת כן היו בתולותיהן נושרות. עשו להן
בבלים, כלומר ביריות, והטילו שלשלת ביניהן כדי שלא יהיו
פסיעותיהן נסות, ושוב לא היו בתולותיהן נושרות. הרי שהכבלים
משמשים את האשה, ולכן אינם חשובים כתשמיש כלי אלא
כתשמיש אדם ומקבלים טומאה.

סוגייתנו פתחה בכך שרבין ורב הונא דנו בבאיור 'כבלים' לפני רב
ירמיה שישב ונמנם, עתה מביאה הגמרא את דברי רבי ירמיה בענין:
איתער בהו רבי ירמיה, אמר להו יישר, וכן אמר רבי יוחנן –
התעורר רבי ירמיה, ואמר לרבין ולרב הונא, פירושו של רב הונא
שכבלים היינו שמטילים שלשלת בין שתי הביריות הוא הישר והנכון,
וכן שמעתי מרבי יוחנן.

הגמרא מביאה דין נוסף בהלכות טומאה: בי אהא – כשבא רב דימי
מארץ ישראל, אמר בשם רבי יוחנן, מניין אנו למדים לארני שאין
בו אלא כל שהוא, שהוא טמא – מקבל טומאה, מ'צני' המונח על
מצחו של כהן גדול שהוא דבר קטן ביותר, ואף על פי כן מנה אותו
הכתוב בין בגדי הכהן גדול, ולמנוי שחשוב הוא כבגד ומקבל
טומאה.

מקשה הגמרא: אמר ליה אביי לרב דימי, וכי צני ארני הוא שאתה
לומד ממנו על שאר בגדים שטמאים בכל שהוא, והתנא בברייתא,
הצני היה עשוי במין מום של זהב, וירחב הטס שתי אצבעות,
ומוקף על המצח מאוזן לאוזן, וכתוב עליו 'קודש לה' בשתי שפתי
– בשתי שורות, וכדלהלן, יו"ד ה"א למעלה – השם בשלמותו וי"ד
ה"א וי"ז ה"א היה כתוב בשורה העליונה, וקודש למ"ד למטה –
'קודש ל' היה כתוב בשורה התחתונה, וכתבוהו באופן זה כדי שלא
להקדים שאר אותיות למעלה מן השם. ואמר רבי אליעזר ברבי

מרעיה חסד, ותיבת 'למס' מרמזת על כלב, שכן בלשון וניית קורין
לכלב 'למס', וכוונת הכתוב לפי דרשה זו היא, שכל המגדל 'למס'
דהיינו כלב מונע 'מרעהו חסד'. רב נחמן בר יצחק אמר, אדם זה
אף פורק ממנו יראת שמים, שנאמר בהמשך הפסוק 'וראת שדי
ועוז'.

הגמרא מביאה מעשה בענין גידול כלב: ההיא איתתא דעילא
להוא ביתא למיפא – אשה פלונית נכנסה לביתו של פלוני כדי
לאפות בצק בתנורו, ונטלה רשותו לזה. נכח בה פלגא – נכח בה
כלבו של בעל הבית ונבעתה, ומחמת ביעתותה איתעקר (י-נעקר)
ולדה מחיותו ומת. אמר לה מרי דביתא – אמר לה בעל הבית
ברצונו להניח דעתה, לא תדחלי – אל תיראי מהכלב, דשקילי
ניביה – שכן נטולות ממנו ניביו וארבע שיניים ארוכות שבהם הוא
נושרן ואינו יכול לישוך, ושקילין טופריה – ונטולות ממנו ציפרניו
ואינו יכול לסרוט. אמרה ליה האשה, שקולא מיבותיך ושדיא
אחורי – נטולה טובתך ומוטלת על הקוצים, כלומר אין נחמתך
מועילה לי כלום ואיני מחזיקה לך טובה על כך, כיון שכבר נד ולד
ונעקר ממקום חיותו.

הגמרא מביאה מחלוקת בין רב הונא וריש לקיש, אגב דברי ריש
לקיש שהובאו לעיל: אמר רב הונא, מאי דבתיב – מהו משמעות
הפסוק (קהלת יא ט) 'שמה כחור בילדותי, ויטיבך לבך בימי
בחרותיך, והלך בדרך לבך ובמראה עיניך, ודע כי על כל אלה
יבאך האלהים במשפט', והרי לכאורה אין כוונת הפסוק מובנת,
שתחילתו אומר לאדם לשמוח בילדותו ולהטיב לבו וללכת אחר
מראה עיניו, וסופו מזהירו שעתיד ליתן על כך את הדין. אלא בוודאי
שיש לחלק את הפסוק לשנים באופן זה, עד כאן – עד 'ודע כי על כל
אלה וגו', הם דברי יצר הרע המפתהו לעשות דברים אלו, מכאן
ואילך – מ'ודע וגו' הם דברי יצר טוב המזהירו שעתיד ליתן על כך
את הדין. ריש לקיש אמר באופן אחר, עד כאן דיבר הכתוב בנוגע
לדברי תורה – לתלמוד תורה, מכאן ואילך מדבר בנוגע למעשים
טובים – לקיום מצוותיה, וכך הוא פירוש הפסוק, למוד בשמחה
ובטוב לבב, ובהבנת הלב, כפי ראות עיניך, ודע כי על כל מה
שלמדת, סופך ליתן את הדין אם לא תקיימם.

שנינו במשנה: 'בירית מהורה ויוצאים בה בשבת, כבלים טמאים ואין
יוצאים בהם בשבת'. הגמרא להלן דנה מהו 'בירית': אמר רב יהודה,
בירית זו אצבעה – צמיד שעונדת האשה בזרועה. מקשה הגמרא:
מתיב (הקשה) רב יוסף, הרי שנינו במשנתנו 'בירית מהורה ויוצא
בה בשבת', ומבואר בה שאין הבירית מקבלת טומאה, ואילו אצבעה
ממאה היא – ואצבעה הרי מקבלת טומאה, והיאך אם כן אפשר
לומר שבירית זו אצבעה.

מתרצת הגמרא: אין כוונת רב יהודה לומר שבירית היא אצבעה
ממש, אלא אלא קאמר – כך היא כוונתו, בירית תחת אצבעה
עומדת – בירית עומדת ברגל האשה במקום שעומדת הצמיד
שבוזרוע, והיינו שהאשה עונדת את הבירית מעל בתי שוקיה (גריבים)
כדי להחזיקם שלא יפלו ויראו שוקיה, וכמו הצמיד שעונדת אותו
מעל שרוליה (וכן היה מנהגם) כדי שלא יתגלו זרועותיה כשמרימה
ידיה כלפי מעלה. והטעם לכך שאין הבירית מקבלת טומאה הוא,
שכיון שאין הבירית משמשת לא כתכשיט לאדם ולא ככלי
תשמיש לאדם עצמו, אלא משמשת את הבתי שוקיים, הרי היא
כלי המשמש כלי שאינו מקבל טומאה. והטעם שיוצאת בה בשבת
הוא, מפני שצורך לבישה היא ויש לה דין מלבוש.

הגמרא מבארת מה הם 'כבלים': יתיב רבין ורב הונא קמיה דרב
ירמיה, ויתיב רב ירמיה וקא מנמנמ, ויתיב רבין וקאמר – רבין
ורב הונא ישבו לפני רב ירמיה שישב ונמנם, ופתח רבין ואמר, בירית
וכבלים השנויים במשנתנו, דבר אחד הם, דהיינו צמיד שהאשה
מנחת מעל בתי השוקיים שלא יפלו, וההבדל ביניהם הוא, ש'בירית'
הוא כינוי לאופן שמניחתה ברגל אהת, ו'כבלים' היינו כשמוניחתם
בשפתים.

1 יוסי, אני ראינו [את הציץ] פֶּעִיר רוֹמִי, וְכָתוּב עליו 'קֹדֶשׁ לַה'
2 בְּשִׁטָּה אַחַת, וכיון שהכל בשורה אחת אין שום חשש בכך שיש
3 תיבה אחרת קודם לשם. הרי מפורש בדברי הברייתא שהציץ אינו
4 אריג אלא טס של זהב, ואם כן אין ללמוד מציץ לאריג שמקבל
5 טומאה בכל שהוא, שהרי אפשר לדחות ולומר שדווקא תכשיט של
6 זהב שהוא חשוב מקבל טומאה בכל שהוא, אבל בגד קטן לא יקבל
7 טומאה בכל שהוא.
8 רב דימי חזר בו מכח קושיית אביי: פִּי סָלִיק – כשעלה רב דימי
9 לְנִהְדָּעָא, חזר בו ממה שאמר שאפשר ללמוד דין אריג מציץ, וישלח
10 לָהּ – שלח לומר להם, דְּבָרִים שְׁאֻמְרָתִי לָכֶם טְעוֹת הֵם פִּי־יָדִי, בָּרַם
11 – ובאמת כִּי אָמְרוּ מִשּׁוֹם רַבִּי יוֹחָנָן, מִנִּיין לְתַכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא
12 העשוי ממניי מתכת שֶׁהוּא טָמֵא, מִצִּיץ, שאף שהוא דבר קטן הרי
13 הוא מקבל טומאה, וּמִנִּיין לְאָרִיג כָּל שֶׁהוּא טָמֵא, מֵהַפְסוּק
14 שנאמר לגבי טומאת שרצים 'אוּ בְּגָד' (ויקרא יא לב), ומתיבת 'או' אנו
15 מרבים שאף אריג כל שהוא מקבל טומאה. ולפי מסקנתו של רב
16 דימי, אמר רבי יוחנן שני דברים, האחד לגבי 'תכשיט' כל שהוא
17 שלמדים מציץ, והשני לגבי 'בגד' כל שהוא שלמדים מ'או' בגד'.
18 הגמרא מביאה ברייתא בענין: תָּנוּ רַבָּנָן, אָרִיג כָּל שֶׁהוּא טָמֵא,

19 וְתַכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא טָמֵא. אָרִיג וְתַכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא, כלומר, דבר
20 שחציו אריג וחציו עשוי ממתכת, וכולו אינו אלא דבר קטן, טָמֵא –
21 אף הוא מקבל טומאה. דין נוסף: מוֹסָף דינו של שֵׁק עַל הַבָּגָד, שֶׁהִשָּׁק
22 טָמֵא מִשּׁוֹם אָרִיג, וכפי שיתבאר להלן.
23 הגמרא מבארת מהיכן למדים דינים אלו: אָמַר רַבָּא, אָרִיג כָּל שֶׁהוּא
24 טָמֵא נִלְמַד מֵ'אוּ בְּגָד' וכפי שנתבאר. תַּכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא טָמֵא נִלְמַד
25 מִ'צִּיץ'. אָרִיג וְתַכְשִׁיט כָּל שֶׁהוּא טָמֵא נִלְמַד מֵהַכְּתוּב שנאמר
26 בַּמִּלְחָמָה מִדִּין 'וַיִּקַּח מֹשֶׁה וַאֲלֵעֶזֶר הַכֹּהֵן אֶת הַזֹּהָב מֵאֵתָם כָּל כָּלִי
27 מַעֲשֶׂה' (במדבר לא נא), ותיבת 'כל' מרבה אף אריג ותכשיט כל שהוא,
28 ולמעלה כתוב 'תתחטאו אתם ושביכם', דהיינו שיש לטהר כל מה
29 ששבו, ולמדנו שאף הוא טעון טהרה מטומאת מת.
30 הגמרא מקשה על לימוד זה: אָמַר לִיָּה הֵהוּא מִרְבָּנָן לְרַבָּא, הֵהוּא
31 בְּמִדֵּין כְּתִיב – הרי פסוק זה נאמר במלחמת מדין לגבי טומאת מת,
32 ואמנם אפשר ללמוד משם שאריג ותכשיט כל שהוא מקבל טומאת
33 מת החמורה שנוהגת שבעה ימים, אך אי אפשר ללמוד משם שמקבל
34 טומאת שרץ הקלה שאינה נוהגת אלא יום אחד. מתרצת הגמרא:
35 אָמַר לִיָּה רַבָּא, גָּמַר